

АНОТАЦІЯ

Захлина Д. А. Копула буття: від *petitio principii* до предмету радикальної онтології. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія (Галузь знань 03 – Гуманітарні науки). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2024.

Більше століття в європейській філософії йде процес розробки нових, несубстанціальних онтологій, в яких місце класичної субстанції займає динамічна конфігурація буттєво вкорінених смислів. Поточна дисертаційна робота є його дискурсивним продовженням. Тим не менш, жодна з них виявилась неспроможною відповісти на питання про буття самого буття, що значить: безпосередньо його копулу. На противагу локальним онтологіям суб'єкта, події та різноформ'ю об'єктно-орієнтованих онтологій, скерованих дією логічної помилки «*petitio principii*» або «передбачення підстави», радикально онтологічний проект М. Гайдеггера можна вважати таким, що виходить із кардинально інакшого засновку, ініційованого вже в «Основних проблемах феноменології» 1927 р. Там же перспективи даного проекту, але за відсутності прямих вказівок на його предметну основу, були розглянуті Гайдеггером лише нарисом в якості кінцевої цілі підготовчої Dasein-аналітики, що тільки підтверджує необхідність та актуальність його дослідження сьогодні.

Специфіка методологічного підходу Гайдеггера в цілому ґрунтувалась навколо умисного замовчування тих ідей, котрі він розміщав у самій серцевині, що споріднює німецького мислителя з Арістотелем і грецьким типом філософування як таким. Завдяки цьому досить високим від самого початку був визначений ступінь потенціалу й філософської новизни тих гайдеггерових ідей, що лишилися невиказаними в рамцях радикальної

онтології, але зумовили появу так званого *переходу*, що дотепер разом з конституційованою автором, алетичною варіацією феноменології, вимагав належної постанови через основоположність висновків, до яких він призвів у питання про буття після греків в цілому.

Об'єкт дослідження – буття у множинності його репрезентацій і практик.

Предмет дослідження – копула буття серед перспектив спростування логічної помилки «*petitio principii*» на шляху опредмечування радикальної онтології.

Метою дослідження є визначення копули буття в якості предмету радикально онтологічного проекту, ініційованого М. Гайдеггером, шляхом спростування логічної помилки «*petitio principii*» та узasadнення негативних підоснов буттєвої істини- *ἀλήθεια*, репрезентованих вже у найпершому із суджень про буття, яке безпосередньо *не є* у сенсі *як суще/не тільки як суще*.

Заради досягнення визначеної мети дисертаційного дослідження було виокремлено наступні **завдання**:

1. Вказати на вирішальну роль для будь-якого наукового дослідження лямбніцевого закону достатньої підстави, який завдячує своєю появою аристотелевій *вимозі начала* у вигляді *αἰτεῖσθαι τὸ ἐν ἀρχῇ*.

2. Спростувати логічну помилку «*petitio principii*» або передбачення підстави у питанні буття.

3. Вказати на невідповідність буття вимогам класичної основи, яка ладна діяти виключно у позитивний спосіб.

4. Вивести поняття копули із логічного до радикально онтологічного дискурсу, ґрунтуючись на супутньому, семантико-лінгвістичному аналізі дієслова *бути*.

5. З'ясувати, що найперша із вихідних онтологічних характеристик у вигляді буття *не є, як суще/не тільки, як суще* виступає визначальною для буттєвої копули, негативною предикацією-обставиною.

6. Присвідчити, що заперечення в якості спрощеної форми негативності коріниться в ніщо, але воно – не єдиний і не визначальний рід негації.

7. Узасаднити в історичній ретроспективі екстралінгвістичну природу буттєвої копули й відповідну екстраординарність зв'язку, що виникає між буттям і ніщо.

8. Обґрунтувати тісний взаємозв'язок буттєвої копули із грецьким поняттям істини-ἀλήθεια, затверджуючи тим самим актуальність алетичної феноменології в якості методологічної основи радикально отологічного проекту.

9. Репрезентувати топологічність Істини-Прояви як місця, всередині якого буття діє як початок у межах його копули.

10. Виокремити три рівнозначні дискурси радикальної онтології відповідно до трьох заперечень грецької мови (*ου-, μη-, -α*), тим самим спростовуючи створення гібридних форм онтології.

11. Конституювати автономне положення радикально онтологічного дискурсу із центром у понятті копули, завдяки чому відновлюється системність погляду на окремішньо взяті гайдеггерові інтенції у питанні буття й водночас філософські феномени в цілому.

Теоретико-методологічна позиція була підпорядкована меті дослідження й базувалась безпосередньо на гайдеггеровому витлумаченні феноменології, але із авторським її демонтажем у бік алетичного варіанту феноменології. Окрім цього були також використані наступні методи: порівняльно-історичний метод (для відстеження етимологічного розвитку понять на кшталт ἀλήθεια та ἐνέργεια), метод абстрагування (для роботи над найпершим із суджень про буття у формі *буття не є*, а також над

максимально неопосередкованими поняттями типу ніщо), метод структурного аналізу (для виокремлення на основі грецьких заперечень трьох рівнозначних дискурсів «радикальної онтології»).

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дана робота є першою в українській філософській думці спробою узasadнення автономного проекту [радикальної] онтології відповідно до визначення негативної специфіки її предмета у вигляді копули.

Уперше:

- було конституйовано негативну буттєву копулу в якості предмету радикально онтологічного проекту М. Гайдеггера шляхом критичного демонтажу найпершого із суджень про буття.

- було визначено алетичну феноменологію в якості методологічної основи зазначеного проекту шляхом аналітики поняття *ἀλήθεια* відповідно до кореневої негативності його основи.

- було виокремлено три рівнозначні дискурси радикальної онтології шляхом реконструювання трьох заперечень грецької мови й відповідно на оновлених засадах були тематизовані такі негативні модуси, як *ніщо*, *пустота*, *Angst*, *неіснування*, *вада*, *ретардація*, *небуття*, *неістина*, *нігілізм*.

- поняття ніщо отримало свою категоралізацію у вигляді відрефлексованої алетичним шляхом негативності.

Уточнено й поглиблено:

- деструктивний вплив логічної помилки «*petitio principii*» шляхом викриття анігіляції *вимоги підстави* у сучасному онтологічному дискурсі із його подальшим узasadненням.

- трансфеноменальний, екстралінгвістичний та протологічний характер суто онтологічного пов'язування шляхом відтворення в історичній ретроспективі плідних семантичних вузлів, які утворились між поняттями буття і ніщо.

- усвідомлення негативності буттєвої істини в сенсі *непотайності без вилучення* [кореня *λήθη*] шляхом апеляції до відреставрованого М. Гайдеггером з позиції *Просвіту* грецького феномену *ἀλήθεια*.

- думка про те, що предикація негативності перевищує спрощений контекст заперечення шляхом вивільнення гіпертрофії смислів, акумульованих в історії західноєвропейського мислення про ніщо.

- топологічність гайдеггерового *переходу до нового початку* шляхом конституювання часу як місця, поміж якого діє буття.

Набули подальшого розвитку:

- парменідові тези/засновки в контексті співмірності буття й ніщо шляхом висвітлення трипофобної манери грецького філософування.

- гайдеггерові рефлексії щодо *часу кінця* шляхом звернення до супутнього йому, месіансько-кайрологічного часу Дж. Агамбена.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів напряду корелює із виокремленням трьох рівнозначних дискурсів радикальної онтології відповідно до трьох заперечень грецької мови (*ου-, μη-, -α*), модусами яких були визначені й тематизовані *ніщо, пуста, Angst, неіснування, вада, ретардація, небуття, неістина, нігілізм*. Їхнє подальше дослідження з позиції відрефлексованої алетичним шляхом негативності має суттєве значення для вирішення питань, пов'язаних із різними формами заперечень: від *відмови і зречення до замовчування* у соціально-культурному просторі в цілому.

Ключові слова: копула буття, радикальна онтологія, *petitio principii*, ніщо, небуття, негативність, заперечення, *Dasein*, алетична феноменологія, істина-*ἀλήθεια*, *Ereignis*, неперекладність.